

5. Ünite

ALLAH'A VE PEYGAMBERİMİZE KARŞI VAZİFELER

Üniteye Hazırlık

- 1.** Aşağıdaki dörtlükte Yunus Emre ne demek istiyor, tartışınız.

Okumaktan murat ne,
Kişi Hakk'ı bilmektir.
Çün okudun bilmezsin,
Ha bir kuru ekmektir.
- 2.** Marifet, tazim, takva, havf ve reca kavramlarını araştırınız.
- 3.** Peygamber Efendimiz ve ehlibeyti sevmenin önemini araştırınız.

1. ALLAH'A KARŞI VAZİFELER

Yüce Allah, bütün âlemi eşsiz sanatıyla yaratmıştır. Mahlukat içinde en üstün olarak yarattığı varlık ise insandır. Gökte ve yerde olan her şey insan içindir.³¹⁴ Güneş bizim için doğar, yağmur bizim için yağar. Irmaklar bizim için akar. Bitkiler bizim için büyür. Hayvanlar bizim için vardır.

Allah Teala, yarattıklarını insanın hizmetine vermiştir. Çünkü insan Allah (c.c.) katında çok değerlidir. Allah (c.c.) kendi isim ve sıfatlarından, diğer varlıklara vermediği birçok özelliği insana vererek, onu en güzel biçimde yaratmıştır.³¹⁵ Yüce Rabb'imiz bize bizden yakın olduğunu söylemekte, bizi koruyup gözetmektedir. Karşılıksız rızık vermekte ve çok sevdiğini bildirmektedir.³¹⁶ Bu sevgisini sayamayacağımız nimetler vererek göstermektedir. Allah (c.c.) her şeyi bizim için³¹⁷ bizi ise kendisi için yani kulluk etmemiz için yaratmıştır.³¹⁸ O hâlde Allah'a (c.c.) karşı vazifelerimizin başında ubudiyet ve marifet gelir. Aynı şekilde Rabb'imize ta'zim, muhabbet, teslimiyet, tövbe, takva, havf ve reca ile kulluğumuzu göstermemiz gerekir.

1.1. MARİFET

Marifet, sözlükte "bilme, tanıma"³¹⁹ demektir. Bir terim olarak ise kulun Allah'ı (c.c.) tanınması, onun hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Kulun Allah'ı (c.c.) sıfatları, fiilleri ve isimleri ile tanınması kitaplardaki bilgilerin üzerinde, kalbî bir durumdur.

Allah'a (c.c.) kulluk marifetle zirveye çıkar. Allah'ı (c.c.) tanıyanın kulluğu ile tanımayanın kulluğu bir değildir. **"Allah'ın, kalbini İslam'a açtığı bir kimse Rabb'inden bir nure üzere değil mi?..."**³²⁰; **"Ey iman edenler! Eğer takva üzerinde olursanız o size bir furkân verir..."**³²¹ ayetleri, marifete ermenin yollarını göstermektedir. Marifet, Allah'ın (c.c.) kuluna verdiği bir nurdur. Allah (c.c.) kullarına, **"...Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?..."**³²² diyerek ruhlar âleminde kendisini tanıtmıştır. Bunun için marifet insanın özünde mevcuttur. Ona ulaşması için de kendi aslını tanınması gerekir. Kendini bilen, yaratanını da bilmiş olacaktır. Kendinin aciz olduğunu bilen, Rabb'inin her şeye gücü yeten olduğunu bilir. Kendinin fakir olduğunu bilen, Rabb'inin sonsuz zengin olduğunu bilir. Kendinin ölümlü olduğunu bilen, Rabb'inin ölümsüz olduğunu bilir.

314 bk. Câsiye suresi, 13. ayet.

315 bk. Tîn suresi, 4. ayet.

316 bk. Hûd suresi, 90. ayet; Burûc suresi, 14. ayet.

317 bk. Bakara suresi, 29. ayet; Câsiye suresi, 13. ayet.

318 bk. Bakara suresi, 156. ayet.

319 Dini Terimler Sözlüğü, s. 223.

320 Zümer suresi, 22. ayet.

321 Enfâl suresi 29. ayet.

322 Ârâf suresi, 172. ayet.

ŞİİR OKUYALIM

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmedin
Bu nice okumaktır

Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru ekmektir

Okudum bildim deme
Çok tâat kıldım deme
Eğer Hak bilmez isen
Bu kuru lâf demektir

Yunus Emre

Allah (c.c.), ezeli ve ebedi, bütün güzel isimlerin sahibi mutlak varlıktır. İnsan ise sınırlı bir varlıktır. Ancak insanın ölümlü bedeninin yanında, bir de Allah'a (c.c.) ait olan ruhi yönü vardır. Allah (c.c.) insana kendi ruhundan üflemiştir.³²³ İşte insanın bu ilahi yönü, yaratıcı ile alaka kurmaya ve onu tanımaya götürmektedir. Allah'ı (c.c.) tanımak her iyiliğin anahtarıdır. İnsanın bilgisinin değeri, bilgi edindiği şeyin değeri ile ölçülür. Bu anlamda, bilginin konusu ne ise bilgi o derece kıymetlidir. Allah'tan (c.c.) daha değerli bir şey yoktur. O hâlde Allah'ı (c.c.) tanımaktan daha değerli bir şey olamaz. Allah'ı (c.c.) tanıyan kimseye arif derler. Allah (c.c.) bilgisinin dışındaki bilgilere sahip olan kimseye de âlim derler. Allah (c.c.) sonsuz iken yaratıkları ölümlüdür. Allah'ı (c.c.) marifet, dünya ve ahirette geçerli iken Allah'ın (c.c.) yaratıklarını tanımak sadece bu dünyada kalacaktır.

1.2. UBUDİYET

Ubudiyet, "abd" kelimesinden gelmektedir. Abd ise sözlükte, "kul, Allah'ın yarattığı her şey, mahluk"³²⁴ demektir. Dinî terim olarak ubudiyet, "Allah'ın rızasını elde edebilmek için emirlerini içtenlikle yerine getirip yasaklarından kaçınmak"³²⁵ demektir. Bu da Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için koyduğu sınırları korumakla mümkündür. Aynı şekilde her türlü söz ve davranışlarımızda ona karşı sevgi ve saygıyla bağlılığımızı göstermek ubudiyetin gereklerindedir. Ubudiyet, ibadetten daha geneldir. İbadet belirli bir zaman ve mekânda yapılırken, kulluk her zaman ve mekânda olmalıdır. Ubudiyetin gereği olarak kul, Allah'a (c.c.) itaat etmeli, isyanı terk etmelidir. Ona tam bir bağlılıkla boyun eğmelidir. Kulluk bilincine sahip olan ve bu dünyada misafir olduğunun farkında olan kimse, kulluk görevini seve seve yerine getirir. Ubudiyet denilince akla gelen ilk husus, farz ibadetlerdir. Yani Allah Teala'nın bizlere emrettiği bir kısmı mali bir kısmı da bedenî olan namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetlerdir. Kişi Allah'a (c.c.) olan bağlılığını öncelikle farz olan ibadetleri yerine getirmekle göstermelidir. Allah'a (c.c.) yakın olmanın Allah (c.c.) katında en makbul yolu, Allah'ın (c.c.) emrettiği farzları yerine getirmektir. Bir hadis-i şerifte "...Kulum kendisine farz kıldığım şeylerden, bence daha sevimli herhangi bir şeyle bana yakınlık kazanamaz. Kulum bana (farzlara ilaveten işlediği) nafi-ile ibadetlerle durmadan yaklaşır, nihayet ben onu severim. Kulumu sevince de (adeta) ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden her ne isterse onu mutlaka veririm, bana sığırırsa onu korurum."³²⁶ buyrulurken farzların önemi vurgulanmıştır. Yine bu hadis-i şerifte farzlar ile başlayan kulluğun nafi-ile ibadetlerle devam ettirilmesi ile Allah'ın sevgisini kazanmada büyük mesafelerin katedileceğine vurgu yapılmaktadır. Bu bakımdan mesela bir namazda sünnetlere de sarılmak, ayrıca duhâ, evvâbîn ve teheccüd namazları kılmak kullukta zirveleşmek demektir. Bu bütün ibadetler için böyledir.

Ben; kul oldum, kul oldum, kul oldum!
Ben kul, utanarak başımı önünde eğiyorum!
Her kul azad edilince, sevinir;
Ben ise Senin kulun olduğum için seviniyorum!"

Tâhirü'l-Mevlevî, Şerh-i Mesnevî, C 1, s.26.

323 bk. Hicr suresi, 29. ayet

324 Dini Terimler Sözlüğü, s. 371.

325 Dini Terimler Sözlüğü, s. 371.

326 Buhari, Rikak 38.

Mülk Allah'ındır (c.c.). Bizleri yaratan o olduğu için biz de onun mülküyüz. Her şeyimiz ona aittir. O hâlde kul olarak biz, her an Allah'a (c.c.) muhtacız. Ona kulluktan başka bir sermayemiz de bulunmamaktadır. Çünkü Allah Teala bizi, kendisine kulluk etmemiz için yarattığını bildirmektedir.³²⁷ Allah'ın (c.c.) kulu olduğunu bilen, hayatını ona göre şekillenir. **“Ey insanlar, sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabb'inize ibadet ediniz ki, takvaya eresiniz.”**³²⁸ ayetine göre yaşar. Helal olan şeylere ilgi duyar, haramlardan kaçınır. Namazını Allah'ın (c.c.) emrettiği şekilde dosdoğru kılar, orucunu tutar, zekâtı varsa verir. Zengin ise bir an önce hac vazifesini yerine getirir.

Allah'a (c.c.) kul olmak insanı, makam, mevki, zenginlik ve şöhret gibi başka şeylere kul olmaktan kurtarır. Bunun için yüce Allah, insanı sadece kendisine kul olmaya çağırarak: **“Ey insanlar, Rabb'inize kulluk edin...”**³²⁹ buyurmaktadır. **“Sana ölüm gelinceye kadar Rabb'ine ibadet et.”**³³⁰ ayetine göre bu kulluk son nefese kadar devam etmelidir. Gerçek hürriyet, Allah'a (c.c.) kullukla mümkündür. İnsan kul olduğu için Allah'a (c.c.) kul olmaz ise nefsine, şehvetine, şeytana ve diğer şeylere kul olmaya mahkûmdur. Allah Teala kendisine kul olanları övmüş ve şeytana **“Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir hâkimiyetin yoktur.”**³³¹ buyurmuştur.

Bütün peygamberler insanları Allah'a (c.c.) kulluğa davet etmiştir. **“Andolsun biz, her ümmete, “Allah'a kulluk edin, tağuttan kaçının” diye peygamber gönderdik...”**³³² Tağut, Allah'tan (c.c.) başka tapınılan ve hak yoldan saptıran her varlık, put, şeytan, kâhin ve sihirbaz gibi varlıklardır. Buna göre Allah'a (c.c.) kulluk eden hür insan, tağuta kulluk eden ise köle insandır.

Kelime-i şehadet getirirken; bütün ilahları reddediyor, sadece Allah'a (c.c.) iman ediyoruz. Resulullah'ın önce “abd” (kul), sonra “resul” olduğuna şehadet ediyoruz. Burada dikkati çeken şey Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) önce kul olmasıdır. Bu da kulluk makamının en üstün makam olduğunu gösterir. Nitekim, Cenâb-ı Hak, Resulullah'tan söz ederken de **“Kuluna vahyettiğini vahyetti.”**³³³ buyurmuştur. Bu konuda Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *“Allah beni kul peygamber olmakla sultan peygamber olmak arasında serbest bıraktı, ben kul peygamber olmayı tercih ettim.”*³³⁴

1.3. MUHABBET

Muhabbet, kişinin hoşlandığı şeye karşı duyduğu sevgidir. Bu manada sevgiye en layık olan Allah'tır (c.c.). Allah “el-Vedûd” yani çok seven ve çok sevilendir. O kullarını karşılıksız sever. Bu sevgi

“Allah'ın yarattığı varlıklara aşırı sevgi besleyen insanda, sıkıntılar ortaya çıkar. O manevi rahatsızlıklar yaşar. Allah'a sevgi besleyen insanın kalbinde ise feraset, hikmet ve marifet doğar. Bu yüzden hakikatte Allah sevgisinden başkası uygun değildir.”

Yusuf Hemedânî, Hayat

Nedir, s. 69.

327 Mülk suresi, 3. ayet.

328 Bakara suresi, 21. ayet.

329 Bakara suresi, 21. ayet.

330 Hicr suresi, 99. ayet.

331 Hicr suresi, 42. ayet.

332 Nahl suresi, 36. ayet.

333 Necm suresi, 10. ayet.

334 Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 291.

BİLGİ KUTUSU

Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Allâh'ı sevmenin alameti Allâh Teâlâ'nın zikrini sevmektir." (Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, II, 52)

sonsuz bir sevgidir. Böyle bir sevgi karşısında bizler, Allah'a (c.c.) muhabbet duyarız. İnsan kendisine bir iyilik yapana karşı sevgi besler. Hâlbuki Allah (c.c.) insana her an iyilik yapmakta, ihsan etmektedir. İnsan güzel olan şeyleri sever. Hâlbuki o sevdiği güzellikleri yaratan Allah (c.c.) olup güzelliği sonsuzdur. O hâlde asıl sevgi Allah'a (c.c.) karşı duyulan sevgidir. Kişinin Allah (c.c.) sevgisinin göstergesi O'na ve Resul'üne (s.a.v) itaat etmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum Kur'an'da şu şekilde ifade edilmiştir: **"Ey Resulüm, de ki: "Ey insanlar, eğer Allah'ı seviyorsanız, gelin bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.**

Allah gafurdur, rahimdir! (çok affedicidir, engin merhamet ve ihsan sahibidir)."³³⁵ Buna göre Allah'ı (c.c.) sevmek, onun Peygamber'ini (s.a.v) sevmekle başlar. O hâlde Allah'ın (c.c.) emirlerine uymak, yasakladıklarından da kaçınmak sureti ile ona itaat edilmelidir. Allah resulunün sünnetine ittiba etmeli onun getirdiklerine iman edilmelidir ki Allah (c.c.) da bizi sevsin.

Allah (c.c.) ile bizim aramızdaki karşılıklı sevgiyi **"...Allah onları, onlar da Allah'ı severler..."**³³⁶ ayeti anlatmaktadır. Allah (c.c.) sevgisi o kadar önemlidir ki Peygamber Efendimiz (s.a.v), Allah (c.c.) sevgisinin imanın gereği olduğunu söylemiştir. "İman nedir?" sorusuna, kelime-i şehadetten sonra, "Allah ve Resulü'nün kişiye her şeyden daha sevimli olmasıdır." şeklinde cevap vermiştir.³³⁷ Yüce Allah kendisini sevenlerin özelliğini şöyle açıklamıştır: **"...Müminlerin Allah'a olan muhabbetleri ise her şeyden daha ileri ve daha kuvvetlidir..."**³³⁸ Bu ayette, insanın çeşitli sevgileri olacağını, ancak bunlar içinde Allah (c.c.) sevgisinde ilerleyerek bu sevgiyi en üst seviyeye çıkarması gerektiği belirtilmiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v); *"Allah'ım! Beni, senin muhabbetinle ve sevgisi senin katında fayda verecek olan kimsenin muhabbetiyle rızıklandır. ..."*³³⁹ diye dua ederek Allah'tan (c.c.) bu sevgiyi bize vermesini istememizi öğütlemiştir.

Allah'ı (c.c.) en çok seven Peygamber Efendimiz'dir (s.a.v). O bütün hayatını Allah'a (c.c.) muhabbet ve onun gereği olan fedakârlıkla geçirmiştir. Vefat anını Allah'a (c.c.) kavuşma heyecanı ile karşılayarak şöyle seslenmiştir: *"Allah'ım! Beni Refîk-ı A'lâ'ya, en yüce Dost'a kavuşturdum!"*³⁴⁰

HİKÂYE OKUYALIM / ALLAH ONU SEVİYOR

Sahabeler, Allah (c.c.) sevgisi çok güçlü olan kimselerdi. Resulullah Efendimiz (s.a.v) bir sahabiye kumandan olarak atamıştı. O sahabe yolculuk sırasında arkadaşlarına namaz kıldırıyor, ancak kiraatini her de-

DİKKAT EDELİM

"On sekiz bin âlemde herkes bir şeyi sever, bir şeye aşıktır. Her aşığın yüceliği sevgilisinin yüceliği miktarıdır... Bölük bölük insanlar, çeşit çeşit aşıklardır; En uluları, en yüceleri, sevgilisi en ulu, en yüce olandır."

335 Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.

336 Mâide suresi, 54. ayet.

337 bk. Buhârî, İmân, 8, 9, 14; Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, s.11.

338 Bakara suresi, 165. ayet.

339 Tirmizî, Daavât, 73.

340 Buhârî, Megâzî, 84.

fasında İhlâs suresi ile bitiriyordu. Arkadaşları Medine'ye döndüklerinde, durumu Allah Resulü'ne haber verdiler. Efendimiz (s.a.v):

“–Ona, niçin böyle yaptığını sorun!” buyurdu. Arkadaşları bunun sebebini sorduklarında sahabi:

“–Bu sure, Rahman'ın vasıflarını anlatmaktadır. Bu yüzden, onu okumayı seviyorum.” cevabını verdi.

Bunu öğrenen Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurdu:

“–Ona söyleyin, Allah Teala da onu seviyor.”³⁴¹

Dinin özü Allah'ı (c.c.) sevmektir. Allah (c.c.) sevgisi kalbine yerleşen kimse, Allah'a (c.c.) tazim eder. Onun razı olmasını, her şeye tercih eder. Hayatını onusuz yapamaz. Davranışlarını onun beğeneceği şekilde düzenler. Kalbi onu daima zikrederek huzur bulur. Allah'ın (c.c.) yarattıklarına ibret ve muhabbet nazarıyla bakar. Yaratandan dolayı yaratılan varlıklara sevgi besler. Onlara sevgi ile muamele eder. Tabiata, hayvanlara, bitkilere ve en çok da insanlara, bu sevginin gereği olarak iyi davranır.

1.4. TAZİM

Tazim, sözlükte “bir varlığı kalpte büyük görmek ve ona saygı göstermek”³⁴² demektir. Aynı zamanda onun şan ve şerefini yüceltmek, emrini bütün emirlerin üzerinde tutmaktır. Allah'a (c.c.) karşı vazifelerimizin başında, ona tazim etmek gelir.

Allah'a (c.c.) tazim gösteren bir kişi, onun büyüklüğünü kalbinde hisseder. Ona en güzel şekilde kulluk yapmaya çalışır, onu zikir ve tesbih eder. Emirleri karşısında büyük bir saygı içerisinde olur. Allah (c.c.) böyle kullarını **“Rahmân'ın o kulları Rablerinin ayetleri kendilerine okunup hatırlatıldığı zaman, onlara karşı sağır ve kör davranmazlar.”**³⁴³ buyurarak övmüştür. Allah'a (c.c.) tazim eden bir kimse **“...işittik ve itaat ettik...”**³⁴⁴ diyerek gücü nisbetinde emirleri yerine getirmeye çalışır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), Allah'a (c.c.) tazimde çok titiz davranırdı. Bir adam sevgili Peygamberimiz'e (s.a.v) geldi ve: “Ey Allah'ın Resulü! Allah'ın dilediği ve sizin dilediğiniz” diyerek söze başlayınca Efendimiz (s.a.v) onu şöyle uyardı:

ANA FİKRİ SÖYLEYELİM

Hz. Ebûbekir Allah'a tazimde büyük bir örnektir. Kızı Hz. Âişe'ye iftiraya alet olan Mıstah adlı akrabasına yapmış olduğu yardımı kesmişti. Bunun üzerine Yüce Allah: “Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar, akrabalara, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere bir şey vermeyeceklerine yemin etmesinler. Bilakis affetsinler ve aldırmasınlar! Allah'ın sizi affetmesini istemez misiniz? Allah, çok affedicisi ve çok merhamet edicisidir.” (Nûr suresi, 22) ayetini indirdi. Bu uyarı karşısında Hz. Ebûbekir, derhal kendisini toparlayarak: “Vallahi ben, Allah'ın beni affetmesini elbette isterim!” dedi. Mıstah'ın nafakasını tekrar vermeye başladı.”

(Buhârî, Megâzî, 34.)

341 Buhârî, Tevhid, 1.

342 Dini Terimler Sözlüğü, s. 352.

343 Furkân suresi, 73. ayet.

344 Nûr suresi, 51. ayet.

"Sen beni Allah'a denk mi yaptın, sadece "Allah'ın dilediği" demen gerekirdi!"³⁴⁵ Bu olayda Peygamber Efendimiz (s.a.v), Allah'ın (c.c.) dilemesi konusunda, kendisi hakkında, Allah'a (c.c.) denkmiş gibi söylenmesini şiddetle reddetmiştir. Kendisinin Allah'ın (c.c.) bir kulu olduğu, onunla birlikte aynı şekilde denkmiş gibi söylenmesini, Allah'a (c.c.) tazim açısından uygun bulmamıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), Allah'a (c.c.) tazimini, onu zikrederek de ortaya koymuştur. Allah (c.c.) ona: **"Rabb'ini, içinden yalvararak ve ondan korkarak, hafif bir sesle sabah akşam zikret. Sakın gafillerden olma!"**³⁴⁶ diye emretmiş, o da Allah Teala'yı her hâliyle zikretmiştir.³⁴⁷

Allah'a (c.c.) tazim etmek, aynı zamanda onun koyduğu işaretlere saygıyı gerektirir. Çünkü ayette: **"Her kim, Allah'ın şeâirine, dininin alametlerine tazim gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır."**³⁴⁸ İslam âlimleri bu işaretlerin Kur'an, kurban, Mescid-i Haram, Mescid-i Nebî, namaz ve ezan gibi şeyler olduğunu söylemişlerdir.³⁴⁹

Kur'an'a tazim hem ayetlere hem de ayetlerin yazılı olduğu kitaba saygılı olmak, şeklinde anlaşılmalıdır. Kur'an'a saygı sadece fiziksel olarak onu yüksek bir yerde tutmak olarak algılanmamalıdır. Ayetlerini huşu içinde okuyup, Allah'ın biz kullarından neler istediğini anlamaya çalışarak, bu istekler doğrultusunda hayatımıza yön vermektir. Bu durum dünya hayatında rehber edindiğimiz Kur'an'a saygıyı ihmal edebileceğimiz anlamına gelmemektedir. Nitekim Hz. Ömer ve Hz. Osman, her sabah kalktıklarında Mushaf-ı Şerif'i hürmetle öperlerdi. Abdullâh bin Ömer de her sabah Mushaf'ı eline alır, büyük bir tazimle öper ve duygulu bir şekilde: "Rabb'imin ahdi, Rabb'imin apaçık fermanı!" diye bağına basardı.³⁵⁰

Allah (c.c.) için kesilecek kurban da yine saygıyı hak etmektedir. Kurbanlık hayvana iyi muamele edilmelidir. Kesilmeye götürüleceği zaman gözü bağlanmalıdır. En az acı hissedecek şekilde, işi bilen birine kesim yaptırılmalıdır. Aynı şekilde Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebî'yi ziyarette, edebe uygun davranmalıdır. Yine bütün cami ve mescitler, Allah'ın (c.c.) evi olduğu için içerisinde edebe uygun davranışlar sergilemek gerekir. Allah'a (c.c.) kulluğumuzun göstergesi olan namaz da büyük bir hürmet içinde kılınmalıdır.

HİKÂYE OKUYALIM / ALLAH'IN İSMİNE TÂZİM

Bişr el-Hafi adında bir kimse vardı. Kötü alışkanlıklar edinmişti. Bir gece evine gidiyordu. Yola atılmış üzerinde besmele yazan bir kâğıt parçası gördü. Hemen onu saygı ile aldı. Eve götürüp temizleyerek yüksek bir yere yerleştirdi. O gece rüyasında kendisine şöyle seslenildi: "Ey Bişr! Sen bizim ismimize tazim gösterdin. Biz de senin ismini dünya ve ahirette yücelttik..." Bişr uyandığında Allah'a tövbe etmeye başladı. O günden sonra asla kötülöklere yanaşmadı ve meşhur bir veli olarak yaşadı.

(TDV İslam Ansiklopedisi, C. 6, s. 221)

345 Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 283.

346 Ârâf suresi, 205. ayet.

347 bk. Müslim, Hayz, 117.

348 Hac suresi, 32. ayet.

349 bk. Osman Cengiz, Şeâirullah'a Tazim, s. 95-96.

350 bk. Kettâni, et-Terâtibü'l-İdâriyye, II, 196-197.

Namaza özenmek Allah'a (c.c.) tazimin gereğidir. Yine ezan okunurken dinlemek, müezzinin sözlerini tekrarlamak ve sonunda dua etmek gerekir. İslam âlimleri ezan okunurken, Kur'an okumaya bile ara verilmesini tavsiye ederler. Çünkü Kur'an okunmaya her vakitte devam edilebilir. Ama ezan vakitlidir.

1.5. TESLİMİYET

Teslimiyet, boyun eğmek, itirazsız bir şekilde kabul etmek demektir. İslam ve selam da aynı köktendir. Terim olarak teslimiyet, kişinin kendisini, bilerek ve içtenlikle Allah'ın (c.c.) iradesine teslim etmesidir.³⁵¹ Bu da sevgiye dayalı bir itaattir. Müslüman Allah'a (c.c.) teslim olan kimse demektir. Teslimiyet, Allah'ın (c.c.) hükümlerine gönül rızası ile baş eğmektir. Allah'a (c.c.) dayanıp güvenmek anlamına gelen tevekkül de teslimiyetin en önemli şartlarından biridir.

Allah'a (c.c.) teslimiyet, sağlam bir tevhid inancısı ile mümkündür. Bütün güç ve kudretin Allah'a (c.c.) ait olduğuna inanan, onun izni olmadan hiçbir şeyin fayda veya zarar veremeyeceğini bilen, her şeyin Allah'a (c.c.) muhtaç olduğunu anlayan kimse, Allah'a (c.c.) tam olarak teslim olur. Onun için Allah'ın (c.c.) emirleri önemlidir. O Rabb'ine sonsuz bir güven içindedir. Çünkü Allah (c.c.) onu görmekte, yaşatmakta ve korumaktadır. Teslimiyet duygusuna sahip olan kimse her şeyi bilen Allah'ın (c.c.), kendisi için en iyi olanı seçeceğinden emindir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) hayatı boyunca Allah'a (c.c.) tam teslim idi. Mekke'den Medine'ye hicret ederken, Sevr Mağarası'na saklanmışlardı. Müşrikler onları takibe başladılar. Hatta bazıları mağaranın önüne kadar geldiler. Çok endişelenen Hz. Ebû Bekir: "Ben öldürülürsem, nihayet bir tek kişiyim, ölür giderim. Fakat sen öldürülecek olursan, o zaman bir ümmet helak olur." deyince Peygamber Efendimiz (s.a.v): "Ey Ebûbekir, korkma! Hiç şüphesiz Allah bizimledir!"³⁵² buyurmuştur.

Başta gelen musibetler karşısında, sabırla teslimiyet gösterenler, Kuran tarafından şöyle müjdelenmiştir: **"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma ile deneriz. Ey Peygamber! Sabredenleri müjdele! O sabredenler ki kendilerine bir bela geldiği zaman, "Doğrusu biz Allah'a aidiz ve muhakkak ona döneceğiz." derler. İşte Rablerinin nimetleri ve lütfu onlar içindir ve doğru yol üzerinde bulunanlar da onlardır."**³⁵³

KONUŞALIM

Aşağıdaki âyetlerde Allah Teâlâ, bizden nasıl bir teslimiyet istemektedir, sınıfta konuşunuz.

"... Her kim ihsan duygusu içinde varlığını Allah'a **teslim** ederse bir insanın sarılabileceği en sağlam kulpa sarılmış olur."

(Lokman suresi, 22. ayet.)

"...İlahınız bir tek ilahtır. Yalnız O'na **teslim** olun..."

(Hacc suresi, 34. ayet.)

351 Ethem Cebecioğlu, Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, s. 491.

352 Buhârî, Fedâilü'l-ashâb, 2; Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 1.

353 Bakara suresi, 155-156. ayet.

OKUMA PARÇASI

Allah Teala, dostu Hz. İbrahim'i teslimiyeti sebebiyle Kur'an da övmüştür. **"Rabb'i ona 'Teslim ol!' deyince, derhal: 'Bütün varlığımla Alemlerin Rabb'ine teslim oldum!' dedi."**³⁵⁴ Hz. İbrahim kaderde olanı, gönül hoşluğu ile karşılamıştı. Başına gelen sıkıntıları, Allah'a (c.c.) teslim olarak aşmıştı. Oğlu İsmail'i kurban etme emri karşısında, her ikisi de bu emre teslim oldular.³⁵⁵ Allah Teala da onlardan razı oldu ve oğluna bedel olarak cennetten koç gönderdi. Nemrut Hz. İbrahim'i ateşte yakmak üzere mancınığa koydurunca, Cebrail (a.s.) geldi ve sordu:

- Bir ihtiyacın var mı?
- Sana söyleyeceğim bir ihtiyacım yok! Ama Allah'a (c.c.) ihtiyacım var.
- O hâlde Allah'tan (c.c.) iste.
- İçinde bulunduğum hâli bilmesi, benim ondan istekte bulunmama gerek bırakmaz, dedi.

Böylece o, Allah'ın (c.c.) kendisi hakkında verdiği hükümle yetindi, ona teslim oldu. Allah'ın (c.c.) bütün hâllerde kendisine lütufta bulunduğunu bildiği ve kendisini gözetlediğinin farkında olduğu için başkasından bir şey istemedi. Allah (c.c.) da onu şöyle övdü: **"Ve görevini tam yapan İbrahim..."**³⁵⁶ Onu ateşten kurtardı ve şöyle buyurdu: **"... Ey ateş! İbrahim'e serin ve esenlik ol!"**³⁵⁷ Bu emir üzerine Hz. İbrahim'in düştüğü yer, bir anda gülistana döndü. Orada tatlı bir pınar kaynayıp akmaya başladı.³⁵⁸

354 Bakara suresi, 131. ayet.

355 Saffat suresi, 103. ayet.

356 Necm suresi, 36-37. ayetler.

357 Enbiya suresi, 69. ayet.

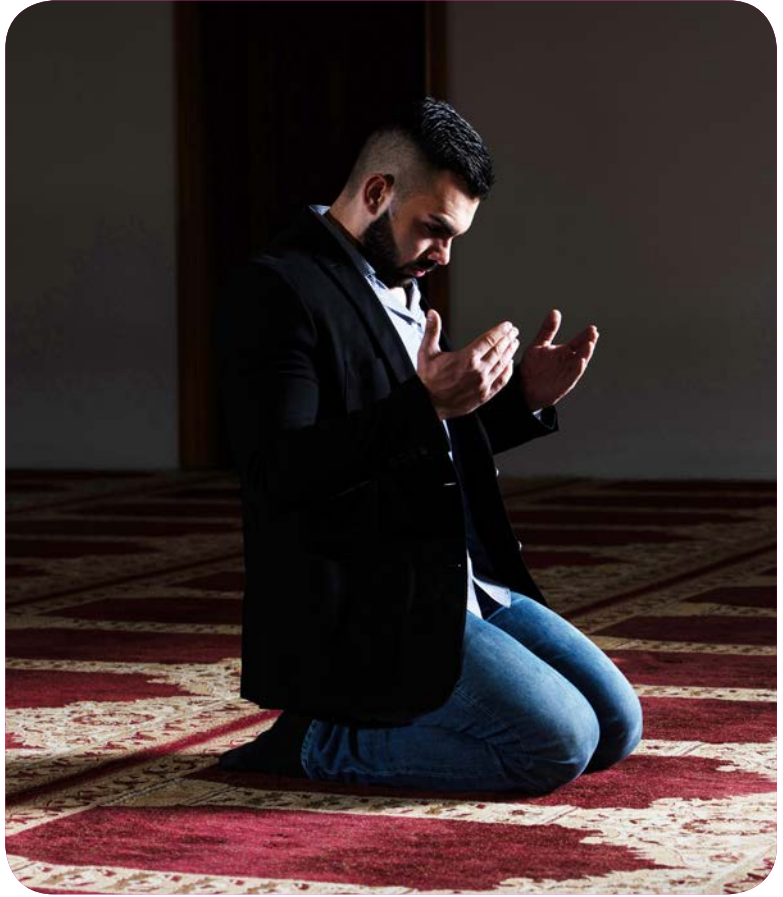
358 Taberî, Tarih. (Ebu'l-Fazl) C I, s. 236-244; Sa'lebî, Arais'u'l-mecalis, s. 76-79; İbnü'l-Esîr, el-Kamil, C I, S. 96-100.

1.6. TÖVBE

Allah'a (c.c.) karşı vazifelerimizden biri de hata yaptığımızda, ondan af dilemektir. Tövbe, dönüş, günahı pişmanlık, günahı terk etme, vazgeçme, istiğfar etmektir. Dinî terim olarak ise insanın, bilerek veya bilmeyerek yaptığı hata, kusur, büyük ve küçük günahlarından dolayı pişman olup bir daha aynı günahları yapmamaya karar vererek vazgeçmesidir.³⁵⁹ Tövbede kişinin iradesini kullanması çok önemlidir. Tövbe doğru olanı seçmek, bütün yanlışlardan uzak durmak demektir. Tövbe eden kimse kötülük peşinde koşmaktan "et-Tevvâb" olana döner. Allah Teala et-Tevvâb isminin gereği olarak kendisine döneni bağışlayan, huzuruna alan ve onu affedendir. Tövbe etmek yaptığımız bir işin, Allah'ın (c.c.) emrine karşı gelmek olduğunu anlamamıza bağlıdır. Bizi yaratan, rızık veren ve tek ilahımız olan Yüce Allah'a karşı hata yaptığımızı fark edebilmemiz önemlidir. O zaman, Rabb'imize döner ve ondan af dileriz.

Tövbe bizim kurtuluş için tek çaremizdir. Allah (c.c.) bizi tövbe ederek kurtuluşa çağırmaktadır: **"...Ey mü'minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!"**³⁶⁰

Allah (c.c.) çok tövbe edenleri sevdiğini bildirmektedir.³⁶¹ Nitekim Yüce Rabbimiz, halifesi olarak yarattığı ilk insan Hz. Adem'in tövbesini kabul etmiş ve onu insanlar için ilk peygamber seçmiştir. Ama şeytan tövbe etmediği için onu huzurundan kovdu ve ebedi cehennemlik oldu. Hz. Âdem ve Havva cennette yasak meyveden tadınca, günaha düştüklerinde şöyle tövbe ettiler: **"Ey Rabb'imiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan, mutlaka ziyan edenlerden oluruz."**³⁶² Bu dua, kıyamete kadar gelecek Âdemoğulları için bir istiğfar örneği olmalıdır.

359 Dini Terimler Sözlüğü, s.368.

360 Nur suresi, 31. ayet.

361 bk. Bakara suresi, 222. ayet.

362 A'raf suresi, 23. ayet.

Günah işleyen kimse, şeytan ve nefsinin isteğine boyun eğmiştir. Tövbe ettiği zaman onların esaretinden kurtularak, gerçek hürriyetine kavuşur. Bu nedenle tövbe etmek, geçmişte işlenen günahı terk etmek ve bu günden dolayı pişman olmak gerekir. **“Onlar fena bir şey yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah’ı anarlar, günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları Allah’tan başka bağışlayan kim vardır. Onlar yaptıklarında bile bile direnmezler.”**³⁶³

İçimizde hâlâ işlediğimiz günaha istek varsa, tövbenin çok önemli bir tesiri olmaz. Önce o günahı işlememe azmine sahip olmalıyız. Tövbe konusunda şeytanın en büyük aldatmacası, tövbeyi devamlı sonraya ertelemektir. Hâlbuki biraz sonrası için bile yaşayacağımıza garantimiz yoktur. Ölüm her an bizim de kapımızı çalabilir. Bu konuda Rabb’imiz bizi şöyle uyarmaktadır: **“...Sakın şeytan, Allah’ın affına güvendirerek sizi kandırmasın.”**³⁶⁴

Tövbe etmediğimiz günahlar, tedavi ettirmedığımız hastalıklar gibidir. Hastalandığımızda gerekli önlemleri almaz isek daha kötü olacağımızı biliriz. Günahlar da bizim manevi hastalıklarımızdır. Onlardan tövbe ederek biran önce kurtulmalıyız. Hata yapan kişi, onun ağırlığını kalbinde hissedince kalbi pişmanlık içinde yanar ve ılık gözyaşları ile gönlünü Rabb’ine açar. İşte bu tövbe olup, ardından “Estağfirullah, Allah’ım beni bağışlamamı diliyorum.” diyerek af dilemeye başlar. Buna da istiğfar denir.³⁶⁵

Allâh Teâlâ, günahkâr kulunun tövbesini, canı boğazına gelmeden kabul eder.

(Tirmizî, Deavât, 98.)

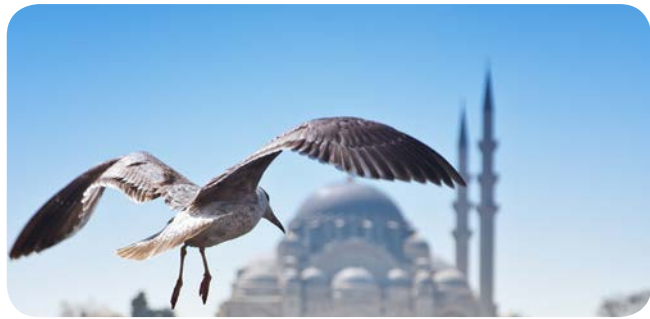

YORUMLAYALIM

“Ölüm gelmeden evvel tövbe etmekte acele ediniz!”

(Münâvî, Feyzü'l-kadîr, C 5, s.65.)

Yukarıdaki hadisin vermek istediği mesaj nedir? Yorumlayınız.

363 Âl-i İmrân suresi, 135. ayet.

364 Lokmân suresi, 33. ayet.

365 Dini Terimler Sözlüğü, s. 180.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) birlikte otururken istiğfar edişine şahit olmuşlardır. Hatta Hz. Ömer'in oğlu Abdullah der ki: "Biz, Resulullah'ın (s.a.v) bir mecliste yüz defa: *"Allah'ım! Beni bağışla ve tövbemi kabul buyur! Çünkü sen tövbeleri çok kabul eden ve çok merhamet edersin."* dediğini sayardık."³⁶⁶ İstiğfar etmek, tek kurtuluş çaremizdir. Ayette şöyle buyrulur: "... **Onlar istiğfarda buldukları müddetçe, Allah onlara azap etmeyecektir.**"³⁶⁷ Peygamberimiz (s.a.v) de şu müjdeyi vermiştir: *"Bir kimse istiğfarı dilinden düşürmezse, Allah Teala ona her darlıktan bir çıkış, her üzüntüden bir kurtuluş yolu gösterir ve ona ummadığı yerden rızık verir."*³⁶⁸

Tövbemizin samimi olması hatadan kurtulmamız için büyük önem arzeder. Bu konuda Allah Teala şöyle buyurur: **"Ey müminler yürekten tövbe ederek nasuh tövbe ile Allah'a dönün ki, Rabb'iniz kötülüklerinizi örtsün ve sizi içlerinde ırmaklar akan cennetlere koysun..."**³⁶⁹ Tövbe ettikten sonra da tekrar eski günahlara dönmemeye gayret etmelidir. **"Tövbe ederseniz, Rabb'inizin sizi esirgeyeceğini umabilirsiniz; eğer tekrar fesada düşerseniz, o da sizi cezalandırmaya döner."**³⁷⁰

Tövbe etmek, insana ümit verir. Onu hayatın zorlukları karşısında rahatlatır. Allah'a (c.c.) imanını, bağlılığını ve sevgisini kuvvetlendirir. Dürüst ve güvenilir bir insan hâline getirir. İyi ameller işlemesine ve Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmaya vesile olur.

Günahlarımız karşısında Allah'tan (c.c.) ümit kesmemeliyiz. Nasıl olsa günah işliyorum diye, tövbe etmeyi ihmal etmemeliyiz. Kim bilir belki de samimi tövbelerimiz, bizi bir daha günah işlemekten koruyacaktır. Allah'ın (c.c.) kapısı ümitsizlik kapısı değildir. Bir kutsi hadiste Allah (c.c.) şöyle buyurur: *"Ey Âdemoğlu! Senin günahın göğün bulutları kadar olsa, sonra dönüp bana istiğfar etsen, çok oluşuna bakmam, seni affederim. Ey Âdemoğlu! Bana yeryüzü dolusu hata ile gelsen, sonunda şirk koşmadan bana kavuşursan, seni yeryüzünün dolusu bağışlamamla karşılarım."*³⁷¹

KONUŞALIM

Aşağıdaki metinde Mevlânâ tövbe ile ilgili olarak ne söylemek istemiştir, arkadaşlarınızla konuşunuz.

"Aklını başına al da tövbe ederim, Allah'ın lütuf ve keremine sığınırım düşüncesiyle nefsin isteklerine uyup günah işleme. Tövbe için bir uyanış, bir pişmanlık gerek. Tövbeye bir şimşek, bir bulut gerek. Gönül şimşeği çakmaz, göz bulutu yağmur yağdırmazsa öfke ve günah ateşi nasıl söner?" (Mevlana, Mesnevî, I, 1642-1650)

366 Ebû Dâvûd, Vitir, 26/1516.

367 Enfâl suresi, 33. ayet.

368 Ebû Dâvûd, Vitir, 26/1518.

369 Tahrim suresi, 8. ayet.

370 İsrâ suresi, 8. ayet.

371 Tirmizî, Daavât, 106.

Hikaye /İstiğfar Edin

Büyük Veli Hasan Basrî'ye dört kişi ziyarete gelir. Onlara tek tek hatırlarını sorar. İlki kuraklıktan, ikincisi fakirlikten, üçüncüsü tarlasının verimsizliğinden, dördüncüsü de çocuğunun olmayışından yakınır. Hepsini dikkatle dinleyen Hasan Basrî, hepsine de istiğfar etmelerini tavsiye eder. Bu duruma hayret eden talebeleri:

– “Efendim, bu kimselerin sıkıntıları farklı farklı, ancak siz hepsine de aynı şeyi tavsiye ettiniz?!” der. O da şu ayeti okur:

– “Rabb’inizden mağfiret dileyin; çünkü o çok bağışlayıcıdır. Mağfiret dileyin ki üzerinize gökten bol bol yağmur indirsın, mallarınızı ve oğullarınızı çoğaltsın, size bahçeler ihsan etsin, sizin için ırmaklar akıtsın!”³⁷²

BİLGİ KUTUSU / SEYYİDÜ'L-İSTİĞFÂR

“Allâh'ım! Sen benim Rabb'imisin. Senden başka ibadete layık ilah yoktur. Beni sen yarattın. Ben kulunum. Ezelde sana verdiğim sözümde ve vaadimde hâlâ gücüm yettiğince durmaktayım. İşlediğim kusurların şerrinden sana sığınırım. Bana lutfettiğin nimetleri yüce huzurunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Beni affet, şüphe yok ki günahları senden başka affedecek yoktur.”

Ebû Dâvûd, Edeb, 100-101.

372 Nûh suresi, 10-12. ayet; İbn-i Hacer, Fethü'l-Bârî, C 11, s. 98.

1.7. TAKVA

Takva, Allah'ı görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde farzları, vacipleri hakkıyla yerine getirme; Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla nafileleri çokça yapma; sünnete uymadır.³⁷³ Allah'a (c.c.) kullukta bulunarak, Allah'ın (c.c.) korumasına girmek ve böylece ahiret azabından korunmaktır. Allah'a (c.c.) karşı sorumluluk bilinci içinde olmaktır.

Takva kavramı, Kur'an'ın en temel kavramlarından biridir. Kur'an'da iki yüzden fazla yerde geçmektedir. Kur'an'a göre takva, kişinin Allah (c.c.) katındaki değer ölçüsüdür. Kalbinde takva olmayanın, yaptığı iyiliklerin de bir kıymeti olmayacağı bildirilmiştir. Çünkü **"Allah ancak takva sahibi kullarının amellerini kabul eder."**³⁷⁴ Allah'a (c.c.) dost olmanın yolu da takvadan geçer.³⁷⁵ Ahiret için en iyi azık takvadır.³⁷⁶ Takvaya sarılan kimseler şeytanın ve askerlerinin pençesine düşmezler.³⁷⁷ Allah (c.c.) takva sahiplerinin yâr ve yardımcısıdır.³⁷⁸

Takva, Allah'a (c.c.) karşı vazifelerimizin merkezinde yer alır. Hem bu dünya hem de ahirette karşılaşacağımız tehlikelerden, kendimizi ancak Allah'ın (c.c.) emirlerine sığınarak koruyabiliriz. Allah'a (c.c.) karşı sorumluluk duygusuna sahip olan, ilahi gazap ve azapla karşılaşmaktan korkan, başıboş bir hayat yaşamaktan kendini korur. İşte bu takvanın ta kendisidir. Bütün dini ve ahlaki görevleri yapmak, sakıncalı olanlarından da kaçınmaktır. İnsanlar arasında en büyük şerefin, takvada en ileri olana ait olduğu haber verilmiştir.³⁷⁹ Allah (c.c.) takva sahiplerinin dostu olduğunu bildirir.³⁸⁰

Takvanın başı küfür ve şirkten sakınmaktır. Ardından günahlardan sakınmak gelir. Takvanın ileri derecesi ise Allah'tan (c.c.) uzaklaştıran her şeyden kalbimizi korumaktır. Nefsimizin kötü isteklerine dur demesini bilmeliyiz. Ruhumuzun sesine kulak vermeli ve güzel ahlak edinmeye çalışmalıyız. Bu şekilde takva sahibi bir kul olabiliriz. Allah'ın (c.c.) gazabından, kötülüklerden uzak durarak sakınmalıyız. İyilikler yaparak, Allah'ın (c.c.) rahmetine sığınmalıyız.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), takva hayatında zirve idi. *"Sizin en müttaki olanınız benim."*³⁸¹ buyurmuştur. Ebû Zerr'i ve onun şahsında ümmetini şöyle uyarmıştır: *"Bak! Sen ne kırmızıdan ne de siyahtan üstün değilsin. Onlara karşı ancak takva ile üstün olabilirsin."*³⁸²

Peygamber Efendimiz (s.a.v) bir gün saha-belere şöyle söyledi:

– Ben bir ayet biliyorum. İnsanlar onu tutsalardı hepsine de kafi gelirdi.

BİLGİ KUTUSU

"Kişi, kalbini tırmalayan, kendisini huzursuz eden şeyleri terk etmedikçe takva makamına ulaşamaz." (Buhârî, İmân, 1.)

373 Dini Terimler Sözlüğü, s. 349.

374 Mâide suresi, 27. ayet.

375 bk. Enfal suresi, 34. ayet.

376 bk. Bakara suresi, 197. ayet.

377 bk. Ârâf suresi, 201. ayet.

378 bk. Bakara suresi, 194. ayet.

379 bk. Buhârî, Enbiya, 8, 14.

380 bk. Câsiye suresi, 19. ayet.

381 Buhârî, İmân, 13.

382 Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 158.

PAYLAŞALIM

Hız. Ömer, Kur'an-ı en iyi bilen sahabelerden Kâb b. Mâlik'e sordu:

- Takva nedir?
- Sen hiç dikenli bir yolda yürüdün mü ey Ömer?
- Evet, yürüdüm.
- Peki, ne yaptın?
- Elbisemi topladım ve dikenlerin bana zarar vermemesi için bütün dikkatimi sarf ettim.
- İşte takva budur.

Yukarıdaki olayda takvanın nasıl tarif edildiğine dair fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

(İbn Kesîr, Tefsîr, I, 42.)

- Ey Allah'ın Resülü, bu hangi ayettir?

- "...Kim Allah'a karşı takva sahibi olursa, Allah Teala ona bir çıkış yolu ihsan eder."³⁸³

Allah (c.c.) katında insanların en üstünü, en çok takva sahibi olanlardır.³⁸⁴ Allah (c.c.) takva sahiplerine genişliği gökler ve yer kadar olan cennetleri söz vermiştir.³⁸⁵ Onlara sıkıntı anında ona bir çıkış yolu gösterir ve umulmadık yerden rızıklandırır. İşlerine kolaylık verir, günahlarını affeder ve büyük ecirler verir.³⁸⁶

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) genç sahabelerden Muaz'ı Yemen'e gönderirken, kendisini bir daha göremeyeceğini söylemişti. Muaz ağlamaya başladı. Efendimiz (s.a.v) "Ağlama ey Muaz! İnsanlardan bana en yakın olanları, kim ve nerede olursa olsun Allah'a karşı takva sahibi olanlardır"³⁸⁷ buyurdu. Bu müjde bizim için de geçerlidir. Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) bu dünyada, kalben yakın olmanın ve cennette yakınında bulunmanın yolu takvadan geçmektedir.

DUA EDELİM

Peygamber Efendimiz şöyle dua etmiştir: "Allah'ım! Sen'den hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum."

(Müslim, Zikir, 72.)

383 Talâk suresi, 2. ayet; İbn-i Mâce, Zühd, 24.

384 bk. Hucurât suresi, 13. ayet.

385 bk. Âl-i İmrân suresi, 133. ayet.

386 bk. Talak suresi, 2-5. ayet.

387 Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 235.

1.8. HAVF VE RECA

Havf, sözlükte korku, kaygı, endişenin karşılığı olarak açıklanmaktadır. Terim olarak ise hoşlanılmayan bir durumun başa gelmesinden veya arzulanan bir şeyin kaybedilmesinden dolayı duyulan endişedir. Ayrıca Allah'a onun istediği gibi ibadet edememekten, işlenen günahları çokça hatırlamaktan, ahiret hâllerini düşünmekten ve bunlara bağlı olarak Allah'ın rızasını kaybetme endişesiyle duyulan korku anlamında kullanılmaktadır.³⁸⁸ Reca ise insanın, olmasını istediği şeyleri umması, arzu etmesidir. Terim anlamı ise müminlerin günahlarının affedilip cennete gireceklerine dair Allah'a karşı besledikleri duygu, hüsnüzan, Allah'ın bağış ve affını ummadır.³⁸⁹

Allah'a (c.c.) karşı vazifelerde dengeli olmak çok önemlidir. Ne çok ümide kapılarak "Nasıl olsa Allah affeder?" mantığı ile ibadetleri ihmal etmek ve günahları işlemekten çekinmemek, ne de "Günahım o kadar çok ki, Allah beni affetmez." diyerek, ibadet ve iyiliklerden geri kalmak doğru değildir. Bunun için kullara bir ölçü verilmiştir, o da; "Korku ile ümit arasında olmaktır." Hem Allah'ın azabından korkacağız, hem de rahmetini umacağız. Bu dengeyi anlatmak için bazı âlimler, havf ve recayı bir kuşun iki kanadına benzetirler. Kanadın biri olmadan diğeri ile uçmak mümkün olmadığı gibi, havf ve reca olmadan dengeli bir kulluk da söz konusu olmaz.

Korku ile ümit aslında birlikte olur. Bir şeyde ümit varsa korku da vardır. İyi bir aracınız varsa, rahat bir yolculuğa ümidiniz vardır, ancak başınıza bir kaza gelmesinden de korkarsınız. Sınavdan iyi not almak ümidiniz vardır, ancak bir yanlışlık yaparak veya soruyu bilemeyecek kötü not almaktan da korkarsınız. Dinî hayatta da ümit ve korku birbirinden ayrılmamalıdır.

Kişi Allah'ın (c.c.) affedici, karşılıksız ikram edici, çok merhametli olduğunu düşündüğünde sevgisi artıp ümitlenmelidir. Günahkârları cezalandırıcı, onlar için yakıcı bir azap hazırlayan ve cezasının çok şiddetli olduğunu düşündüğünde de böyle bir sonuçla karşılaşmaktan korkmalıdır. Allah (c.c.) korkusu, insandaki diğer korkulara benzemez. Kişiyi iyi işler yapmaya sevk eden,

388 Dini Terimler Sözlüğü, s. 129.

389 Dini Terimler Sözlüğü, s. 303.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Allah korkusu sebebiyle ağlayan kişi, sağılan süt memeye dönmedikçe cehenneme girmeyecektir. Allah yolunda kaldırılan toz ile cehennem dumanı asla bir araya gelmez."

Tirmizî, Zühd, 8.

Hikâye

Hazret-i Âişe Allah (c.c.) korkusu ile ilgili şu hatırasını anlatır:

"Rablerine dönecekleri için yapmakta oldukları işleri kalpleri ürperek yapanlar var ya, işte hayır işlerine koşan ve hatta bunun için yarışanlar onlardır." (el-Mü'minûn, 60-61) ayetleri nazil olunca Peygamber Efendimiz'e (s.a.v): Ayette bahsedilenler, zina, hırsızlık ve içki gibi haramları işleyenler midir?" diye sormuştum. O da: Hayır ey Sıddîk'in kızı! Ayette anlatılmak istenenler, namaz kıldığı, oruç tuttuğu ve sadaka verdiği hâlde, bu ibadetlerinin kabul olup olmama endişesiyle korkanlardır." buyurdu.

(İbn-i Mâce, Zühd, 20.)

Hikâye

Resulullah (s.a.v) çarşıda satılan siyahî bir kölenin şöyle dediğini işitti: "Beni alacak olana bir şartım var." diyordu. Alıcılardan birisi: "Nedir o şart? diye sordu. Köle: "Benim, Resulullah'ın arkasında farz namazlarımı kılmamı engellemeyecek." dedi ve o adam bu şartı kabul ederek o köleyi satın aldı. Peygamber Efendimiz o köleyi hep farz namazlarda görürdü. Bir gün yine bakındı ve o köleyi göremedi.

Sahibine: "Kölen nerede?" diye sordu. Adam: "Ey Allah'ın Resülü, o hummaya yakalandı." dedi. Resul-i Ekrem onunla ashabına: "Kalkın onu ziyarete gidelim." buyurdular. Ashabı onunla birlikte kalktılar ve gidip geçmiş olsun ziyaretinde bulundular. Birkaç gün sonra o kölenin sahibine: "Kölenin hâli nicedir?" diye sordular. Adam: "Ey Allah'ın elçisi, onun ölümü yakındır." deyince Efendimiz (s.a.v) kalkıp kölenin yanına gittiler ve o ölüm hâlindeyken yanına girdiler. Köle o sırada vefat edince onun cenaze işlerini Resulullah (s.a.v) üstlendi ve götürüp defnetti.

Sahabeler bu durumu garipsediler. Muhacirler: "Biz, vatanımızı mallarımızı, ailemizi terkedip buraya geldik; hiçbirimiz Resulullah'tan (s.a.v) şu kölenin gördüğü muameleyi hayatında, hastalığında ve ölümünde görmedi." dediler. Ensar: "Onu barındırdık, yardım ettik ve mallarımızla onu destekledik ama habeşli bir köleyi bize tercih etti." dediler. İşte bunun üzerine şu ayet-i kerime nazil oldu: "Ey insanlar, doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Gerçekten Allah katında sizin en değerliniz, en çok takva üzere olanınızdır. Hiç şüphesiz Allah Alîm'dir, Habîr'dir."

(Hucurât suresi, 13. ayet.)

(Bedrettin Çetiner, Esbâbu'n-Nüzûl, II, 829.)

hatta Allah'ı (c.c.) sevmeye götüren bir korkudur. Allah (c.c.) iman edenlerin dostudur. O hâlde bu korku dostluğu kaybetme, ona layık iyi kul olamama korkusudur. Allah'ın (c.c.) yakınlığından, nimetlerinden ve hoşnutluğundan uzak kalma ve böylece cehennem düşme korkusudur. Bu kimseler, **"...Onun rahmetini umarlar ve azabından korkarlar. Çünkü Rabb'inin azabı, sakınılacak bir azaptır."**³⁹⁰

Peygamber Efendimiz (s.a.v): "Ben Allah'ı en iyi bileniniz ve ondan en çok korkanınızım."³⁹¹ buyurmuştur.

Allah'tan (c.c.) korkan bir kimsede öyle güzel bir hâl ortaya çıkar ki artık Allah'tan (c.c.) başkasından korkmaz. O cesarete en öndedir. Zalimlere boyun eğmez. Günahlara geçit vermez. Bir hadis-i şerifte şöyle buyrulur: "Sinek başı kadar bile olsa, gözünden Allah korkusuyla yaş çıkan ve bu yaşı yanaklarına değecek kadar akan hiçbir mümin yoktur ki, Allah onu ebedî ateşe haram etmesin!"³⁹²

Allah'tan (c.c.) korkmayan kimse, kötülükler peşindedir. Kendi menfaati uğruna insanlara, hayvanlara ve her şeye zarar vermekten çekinmez. Zalimdir, yalan söyler, her türlü kötülüğü yapmaya müsaittir. Kendisine güvenilmez. Onların sonu korkulacak bir sonudur. Allah (c.c.) böyle kimselere cezası ile muamele eder.

Kur'an ve hadiste müminleri ümitlendirecek birçok müjdeli haber de bulunmaktadır: **"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhinde haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki o, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."**³⁹³ Yine bir hadiste Yüce Allah hakkında, "Rahmetim gazabımı geçmiştir"³⁹⁴

390 İsrâ suresi, 57. ayet.

391 Müslim, Fedâil, 127.

392 İbn-i Mâce, Zühd, 19.

393 Zümer suresi, 53. ayet.

394 Buhârî, Tevhîd, 55.

buyrulmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v), "Allahım! Rahmetini ümit ediyorum."³⁹⁵ diye dua etmiştir.

Allah'tan (c.c.) asla ümit kesilmez. Hatta ümitsizliğin çok tehlikeli olduğunu aşağıdaki ayetten anlıyoruz: Yakub peygamber şöyle demişti: **"Ey oğullarım! Gidin Yûsuf'u ve kardeşini araştırın. Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez."**³⁹⁶

BİLGİ KUTUSU

Havf ve Reca Dengesi

"Eğer mümin, Allah'ın azabının şiddet ve keyfiyetini bilseydi, cennet ümidine kapılmazdı. Kâfir de Allah'ın rahmetini tam olarak idrak edebilseydi, onun cennetinden asla ümidini kesmezdi."

(Müslim, Tevbe, 23)

2. PEYGAMBERİMİZ'E KARŞI VAZİFELER

Allah'ın (c.c.) yarattığı varlıklar içinde en üstünü şüphesiz Peygamber Efendimiz'dir (s.a.v). Allah (c.c.) en çok onu sevmiş ve ona "Habîbim" diyerek iltifat etmiştir.³⁹⁷ Ebedî kurtuluş rehberimiz Kur'an'ı onun kalbine indirmiştir. Bütün insanlığa doğru yolu o göstermiştir. Onu en güzel örnek ve ideal bir şahsiyet olarak biz insanlara takdim etmiştir. Hatta peygamberler içinde sadece onun hayatına yemin ederek dikkatlerimizi, kulluğunun güzelliğine çekmiştir. O, hayatını biz insanların kurtuluşu için büyük zorluklara sabrederek geçirmiştir.

Allah'a (c.c.) ulaşmamıza vesile olan Hz. Muhammed'i (s.a.v), bedeniyle ve ruhu ile en güzel biçimde yaratmış, âlemlere rahmet olarak göndermiş³⁹⁸ ve böylece varlıkların efendisi yapmıştır. En büyük merhameti onun kalbine koymuştur. Kur'an'da onun müminlere karşı engin bir şefkat ve merhametle dolu olduğunu bildirmiştir. Biz ümmetine bir annenin çocuğuna düşkün olduğundan kat kat fazla düşkün olup, herhangi bir sıkıntıya uğramamız Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) çok ağır gelir.³⁹⁹ O, ümmetine her fırsatta dua etmiş, Allah'tan (c.c.) onların kurtuluşuna vesile olmak için şefaet istemiştir.⁴⁰⁰ Bütün bu güzellikler karşısında ona ümmet olan bizlerin Resulullah'a (s.a.v) teslim olma, muhabbet duyma ve onun sünnetine uyma gibi vazifelerimiz olmalıdır.

Mescid-i Nebi

395 Ebû Dâvûd, Edeb, 101.

396 Yusuf suresi, 87. ayet.

397 bk. Tirmizî, Menâkıb, I, 3616.

398 bk. Enbiyâ suresi, 107. ayet.

399 bk. Tövbe suresi, 128. ayet.

400 bk. Buhârî, Tevhid, 19.

2.1. TESLİMİYET

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Peygamberimiz'in sevinçli olduğu bir gündü. Hazreti Âişe bunu fırsat bilerek şöyle dedi:

– Ey Allah'ın Resulü! Benim için dua et!
– Rabb'im! Âişe'nin gelmiş ve gelecek, gizli ve açık bütün günahlarını bağışla!

Bu dua Âişe annemizin çok hoşuna gitti. Öyle sevindi ki, neredeyse gülmekten yere düşecekti. Çünkü bu duanın kabul olacağına şüphe yoktu. Efendimiz onun bu hâli karşısında şöyle dedi:

– Yaptığım dua çok mu hoşuna gitti?
– Nasıl hoşuma gitmez ey Allah'ın Resulü?
– Allah'a yemin ederim ki bu dua her namazda ümmetim için yaptığım duâdır.

Heysemî, Mecma, C 9, s. 243; İbn-i Hibbân, Sahîh, C 16, s. 47.

Teslimiyet, boyun eğmek, itirazsız bir şekilde kabul etmek demektir. Peygambere (s.a.v) teslimiyet ise ona inanan kişinin kendisini, gönülden gelecek getirdiği dinî hükümlere teslim etmesidir. Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) vazifelerimizin başında, ona tam bir teslimiyet gelir. Çünkü Peygamberimiz (s.a.v), Allah (c.c.) yolunun rehberidir. Allah'a (c.c.) giden yolu, ancak Resulullah Efendimiz (s.a.v) bilmektedir. O hâlde bilmediğimiz bu yolda ilerlemek için rehber tam bir teslimiyet şarttır. Teslimiyetin zıddı olan karşı gelmek ise doğru yoldan sapmak demektir. Allah Teala ayette şöyle buyurur: **“Hayır, Rabb'ine andolsun ki, onlar aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda ey Resulüm seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar.”**⁴⁰¹ Bu ayette Allah Teala, nefsimizin ister hoşuna gitsin, isterse gitmesin Hz. Peygamber'in (s.a.v) emirlerine sarılmamızı istemektedir. Verdiği hükmün hak olduğu konusunda, şüphe duymadan, bir burukluk hissetmeden ona teslim olmamız gerekmektedir.

Gerçek iman, bütün söz ve davranışlarda, her hâl ve harekette Allah Resulü'ne tam bir teslimiyet göstermektir. Çünkü **“hevâsından konuşmaz. O, kendisine vahyedilenden başka bir şey değildir.”**⁴⁰² Öyleyse onun verdiği hüküm, kendisini elçi olarak gönderen Allah'ın (c.c.) hükmüdür. İman edenler, kalpleri iman nuru ile dolu olduğu için ona tam bir teslimiyet gösterirler. İman etmeyenler ise kalplerinde bu nur olmadığı için Resulullah'ın getirdiği hükümler karşısında bir daralma ve burukluk yaşarlar. Allah Teala, **“Kim Peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur...”**⁴⁰³ buyurarak, ona karşı tam bir itaat ve teslimiyeti emretmiştir. **“...Peygamber size ne veriyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin...”**⁴⁰⁴ ayeti de Allah Resulü'nün emrettiklerini yapmayı, yasakladıklarından uzak durmayı gerektirir.

Peygamberimiz (s.a.v), salat ve selam getirirken Allah Teala: **“...Ona tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁴⁰⁵ buyurmaktadır. Âlimler, Allah'ın (c.c.) emri olduğu için selam verirken teslimiyet göstermeye dikkat etmemiz gerektiğini söylemişlerdir. Buradaki teslimiyetin, Resulullah Efendimiz'in (s.a.v) emrettiklerini, hiçbir itiraz göstermeden kabul etmek manasına geldiğini bildirmişlerdir. Namaz kılarken her tahiyat okuyuşta Peygamberimiz'i (s.a.v) selamlıyoruz. Ayetten anlaşıldığı üzere bu selamı, tam bir teslimiyet içinde yerine getirmeliyiz. Namaz dışında da hayatımızı ona teslimiyet bilinciyle şekillendirmeliyiz.

BİLGİ KUTUSU

“Canımı kudret elinde tutan Allah'a and olsun ki, sizden birinizin arzu ve hevesi benim getirdiğim dine ve taşıdığı ilahî hükme tabi olmadıkça iman etmiş olmaz.”

Ebû Bekir eş-Şeybânî, es-Sünne, I, 12, nr. 15; İmam Nevevî, Erbaûn, 41. Hadis.

401 Nisâ suresi, 65. ayet.

402 Necm suresi, 3-4. ayet.

403 Nisâ suresi, 80. ayet.

404 Haşr suresi, 7. ayet.

405 Ahzâb suresi, 56. ayet.

2.2. MUHABBET

Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) karşı vazifelerimizden biri de, ona karşı büyük bir muhabbet beslememizdir. Onu her şeyden çok sevmeliyiz. Hz. Muhammed'i (s.a.v) sevmek ibadettir. Allah Teala, Peygamber (s.a.v) sevgisinde ilerleyerek öyle bir seviyeye gelmemizi istemektedir ki sonunda Peygamberimiz (s.a.v) bize kendimizden bile sevgili hâle gelmelidir: **"Peygamber müminler nazarında kendi canlarından daha önce gelir..."**⁴⁰⁶ Allah Resulü, sevgideki bu seviyenin hakiki iman olduğunu açıklamıştır: *"... Sizden biriniz, ben kendisine; anasından, babasından, evladından ve bütün insanlardan daha sevimli olmadıkça gerçek anlamda iman etmiş olmaz."*⁴⁰⁷ Peygamberimiz (s.a.v) kendisini çok seven kimseler ile ilgili şu müjdeyi vermiştir: *"Ümmetim içinde beni en çok sevenlerin bir kısmı benden sonra gelenler arasından çıkacaktır. Onlar beni görebilmek için mallarını ve ailelerini feda etmeye can atarlar."*⁴⁰⁸

Sahabilerin her biri Peygamber Efendimiz'i (s.a.v) çok severdi. Resulullah (s.a.v) kendisine seslendiğinde, "Anam babam sana feda olsun buyur ey Allah'ın Resulü!" diyerek sevgilerini dile getirirlerdi. Onlar içerisinde Hz. Ebû Bekir en önde olanlardandı. Hicret sırasında Sevr Mağarası'na doğru giderken Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) kâh önünde kâh arkasında yürüyordu. Resulullah (s.a.v) niçin böyle yaptığını sorunca şöyle demişti: "Yâ Resulullah! Arkanızdan yetişebileceklerini düşünüyorum, arkadan yürüyorum; ileride pusu kurup bekleyebileceklerini düşünüyorum, önünüzden yürüyorum!" Geceleyin mağaraya ulaştıklarında, Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) bir şey olmaması için önce Ebû Bekir içeri girdi. Her yeri eliyle yokladı. Üst elbisesini çıkararak parçaladı ve delikleri onunla kapattı. Son deliğe elbisesi yetmeyince oraya da topuğunu koyup Efendimiz'i (s.a.v) içeri davet etti. Sabah olduğunda, Resulullah (s.a.v), arkadaşının üst elbisesini göremeyince, hayretle elbisesini sordu. O da gece yaptıklarını anlattı. Bu sevgi ve onun gereği olan fedakârlık karşısında, çok duygulanan Allah Resulü, ellerini kaldırarak Ebu Bekir için dua etti.⁴⁰⁹

OKUYALIM

Bir adam Peygamber Efendimiz'e geldi ve:

Ey Allah'ın Resulü! Kıyamet ne zamandır, diye sordu.

Kıyamet için ne hazırladın?
Allah ve Resulü'nün muhabbetini...

Öyleyse sen sevdiğinle beraber
olacaksın.

(Müslim, Birr, 163.)

406 Ahzab suresi, 6. ayet.

407 Buhârî, İman, 8. ayet.

408 Müslim, Cennet, 12.

409 bk. Hâkim, Müstedrek, III, 7/4368.

BİLİYOR MUYDUNUZ?**İki Büyük Emanet**

Zeyd bin Erkam (r.a) şöyle anlatır:

"Birgün Resulüllâh (s.a.v.), Mekke ile Medîne arasındaki Hum suyu başında ayağa kalkarak bize bir konuşma yaptı. Allâh'a hamd ü senâdan sonra bize nasîhatte bulundu. Sonra da şöyle buyurdu:

"-Ey insanlar! Ben de bir insanım. Yakında Rabbimin elçisi bana da gelecek ve ben O'nun dâvetine icâbet edip gideceğim. Size iki mühim şey bırakıyorum. Biri, insanı doğruya götüren bir rehber ve nûr olan Allâh'ın Kitâbi Kur'ân'dır. Ona yapışın ve sımsıkı sarılın!.."

Efendimiz -aleyhissalâtü vesselâm- Kur'ân-ı Kerim'e bağlılık husûsunda bâzı tavsiyelerde bulunduktan sonra sözlerine şöyle devâm etti:

"-Size bir de Ehl-i Beyt'imi bırakıyorum. Allâh'tan korkun da Ehl-i Beyt'ime hürmet gösterin! Allâh'tan korkun da Ehl-i Beyt'ime hürmet gösterin!"

Ahmed İbn Hanbel, Müsned, C III, s. 14, 17, 26, 59; Tirmizî, "Menâkıb", 31. Müslim, Fedâilü's-Sahâbe, 36.

İmam Malik'in sevgisi, onu Efendimiz'in (s.a.v) hadisini naklederken büyük bir saygı ve tazim içinde olmaya sevk etmiştir. Peygamber sevgisi, onun gibi yaşamayı gerektirir. Kalbimiz her fırsatta salavat getirerek onunla buluşmak ister. Takva sahibi olarak, ona yakın olmak sevginin en büyük işaretidir.

Efendimiz'e (s.a.v) muhabbetimizin tabii bir sonucu olarak, onun ehlibeytini de sevmeliyiz. Çünkü bir kimseye duyulan sevgi, onun sevdiği ile ilgili olan şeyleri de sevmeyi gerektirir. Buna en layık olan da Efendimiz'in (s.a.v) yakınlarıdır. ehlibeyt, onun hanımları, çocukları, torunları ve yakın akrabalarıdır. **"Ey Peygamberin ehlibeyti! Allah sizden her türlü olumsuzluğu gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."**⁴¹⁰ ayeti Allah'ın (c.c.) ehl-i beyte olan sevgisini göstermektedir.

Peygamberimiz (s.a.v) bir gün torunu Hz. Hasan ve Hüseyin ile kızı Hz. Fâtıma ve damadı Hz. Ali'yi bir örtü altına alıp bu ayeti okumuş ve onlar için Allah'a (c.c.) dua etmiştir. Ehlibeyt sevgisi ile ilgili şöyle buyurmuştur: *"Allah Teala'yı, size nimetler verdiği için sevin. Beni, Allah'ı sevdiğiniz için sevin. Ehlibeyt'imi de beni sevdiğiniz için sevin!"*⁴¹¹ Bu hadisten, ehlibeyt sevgisinin Allah (c.c.) ve Resulünü sevmenin gereği olduğu anlaşılmaktadır. İslam tarihinde ehlibeyt, Peygamberimiz (s.a.v) ile kan bağına yanında, imanda, İslam'da, takvada ve ahlakta Müslümanlar'ın ileri gelenlerinden olmuş kimselerdir. Çünkü aile halkını en güzel yetiştiren Peygamber Efendimiz'dir (s.a.v).

410 Ahzab suresi, 33. ayet.

411 Tirmizî, Menâkıb, 31/3789.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), kendisi ile kan bağı olmayan Selman Fârisî, Üsâme b. Zeyd gibi bazı kimseleri ehlibeytten saymıştır. Bu da manevi olarak ehlibeytten olunabileceğini göstermektedir. Manevi olarak ehlibeytten olmak ise takvaya bağlıdır. Efendimiz (s.a.v), bu şekilde kendisine yakın olanların takva sahibi kimseler olduğunu müjdeleyerek şöyle buyurmuştur: *“Şüphesiz benim dostlarım takva sahipleridir.”*⁴¹²

Resulullah Efendimiz'e (s.a.v) sevgimizin bir diğer işareti ise, ona salat ve selam getirmektir. Çünkü seven sevdiğini çok anar. Salat, dua, tazim ve rahmet anlamındadır. Bir ayette şöyle buyrulur: **“Şüphesiz ki Allah ve melekleri, Peygamber'e çokça salat ederler. Ey müminler! Siz de ona salat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁴¹³ Burada Allah'ın (c.c.) salata, ona rahmet etmesi, meleklerin salata onun için istiğfar etmeleri, bizlerin salata ise, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) Allah (c.c.) katındaki makamının yükseltilmesi için dua etmektir. Bir kimse bir başkasının gıyabında dua edince, meleğin de onun için “Sana da bir misli verilsin” diye dua edeceği bildirilmiştir.⁴¹⁴ Buna göre biz Peygamberimiz'e (s.a.v) salavat getirmekle aslında ona inen rahmetin bize de inmesini dilemiş oluyoruz. Bu ise bizim için büyük bir rahmettir. Namazda bir başkasına selam verdiğimizde namazımız bozulurken, Efendimiz'e (s.a.v) salat ve selam için Allah Teala izin vermiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v); kıyamet günü insanların kendisine en yakın olanlarının, en çok salavat okuyan kimseler olduğunu haber vermiştir.⁴¹⁵ Kendisine selam verenin selamını alacağını müjdelemiştir: *“Bir kimse bana selam gönderdiği zaman, onun selamını almam için Allah Tealâ ruhumu iade eder.”*⁴¹⁶ Yine, *“...Bana salat ü selam getiriniz. Zira nerede olursanız olun, sizin salat ü selamınız bana ulaşır.”*⁴¹⁷ buyurmuştur. Bir defa salat getirene, Allah'ın (c.c.) on defa salat edeceğini, on hatasını sileceğini ve on derece yükselteceğini müjdelemektedir.⁴¹⁸ Salat getirmenin birçok faydaları vardır. Bunların başında dualarımızın kabulüne, şefaate, günahların affına, önemli isteklerimizin gerçekleşmesine ve unutulmuş şeylerin hatırlanmasına vesile olduğu söylenebilir.⁴¹⁹

OKUYALIM / (SENİ SEVİNDİRMEZ Mİ?)

Bir gün Resulullah (s.a.v) tebessüm ederek sahabelerin yanına gelir. Hz. Cebrail'in şu müjdeyi verdiğini bildirir: *“Yâ Resulullah! Ümmetinden biri sana bir salat getirdiğinde, benim onun günahlarının bağışlanması için on defa istiğfar etmem, o kimsenin Sana bir selam göndermesi hâlinde, benim ona on selam vermem seni sevindirmez mi?...”*

(Nesâî, Sehv, 55/1293.)

412 Ebû Dâvûd, Fiten, 4242.

413 Ahzâb suresi, 56. ayet.

414 bk. Ebû Dâvûd, Vitir, 29.

415 bk. Tirmizî, Vitir, 21.

416 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96.

417 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96-97.

418 bk. Nesâî, Sehv, 55.

419 bk. Selahattin Yıldırım, Rasulullah'la Buluşmak İster misiniz?, s. 61-104.

2.3. SÜNNETE UYMAK

Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) vazifelerimizden biri de sünnetine uymak, ona tabi olmaktır. Sünnet, izlenen yol, yöntem, örnek alınan uygulama, gidişat demektir. Dinî terim olarak Resulullah'ın (s.a.v) sözleri, yaşayışı ve ahabın yaptığı bazı davranışları tasdik etmektir. Sünnet deyince iman, ibadet, insanlarla ilişkiler ve adap konuları anlaşılır. Sünnet kısaca, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) hayat tarzıdır. Allah Teala, kendisine olan sevgimizi, Peygamber'ine (s.a.v) tabi olmamıza bağlamıştır: **“Resulüm de ki: Eğer Allah'ı sevdiğinizi iddia ediyorsanız, bana tabi olunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret buyursun.”**⁴²⁰

Resulullah'a tabi olmak, onun sünnetlerine uymak ve ona itaat etmekle mümkündür. Allah'a (c.c.) ve Resulü'ne itaat, imanın gereğidir.⁴²¹ Bu kimseler; zemininden ırmaklar akan cennetlere yerleştirileceklerdir.⁴²² Yaptıkları iyi amellerin mükâfatını eksiksiz olarak görecektir.⁴²³ Onların mükâfatı, cennette peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salih kişilerle beraber olmaktır.⁴²⁴ Allah (c.c.) ve Resulü'ne itaat etmeyenlerin amellerinin boşa gideceği bildirilmektedir.⁴²⁵

Doğru yolda yürümek, Resulullah'a (s.a.v) tabi olmaya bağlıdır: **“...Ona tabi olun ki hidayete eresiniz.”**⁴²⁶ Peygamberimiz'i (s.a.v) örnek almadan doğru bir dinî hayat yaşanamaz. Bunun için ayette şöyle buyrulur: **“Andolsun ki, Resulullah'ta sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek vardır.”**⁴²⁷ Efendimiz'i (s.a.v) örnek alabilmek için önce onun hayatını iyi bilmeliyiz. Günlük yaşantısında neler yaptığını öğrenmeliyiz. Peygamberimiz'in (s.a.v) ailesi, akrabaları, arkadaşları, komşuları ve diğer insanlarla ilişkilerini araştırmalıyız. Allah'a (c.c.) kulluk vazifelerini nasıl yerine getirdiğini bilmeliyiz.

Hikâye

Büyük âlimlerden Saîd bin Müseyyeb, kerahet vaktinde, iki rekat nafil namaz kılan bir kişi gördü. Ona yaptığının doğru olmadığını söyleyince adam:

- Allah Teâlâ, bundan dolayı bana azap eder mi ki? diyerek yaptığı yanlış savunmaya kalkıştı. Said bin Müseyyeb de şöyle cevap verdi:

- Hayır! namaz kıldığın için değil, sünnete aykırı davrandığın için azap eder!” dedi.

(Dârimî, Mukaddime, 39/442.)

420 Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.

421 bk. Enfâl suresi, 1. ayet; Nûr suresi, 51. ayet.

422 bk. Nisâ suresi, 13. ayet.

423 bk. Hucurât suresi, 14. ayet.

424 bk. Nur suresi, 54. ayet.

425 bk. Muhammed suresi, 33. ayet.

426 A'raf suresi, 158. ayet.

427 Ahzâb suresi, 21. ayet.

Sahabeler, Peygamberimiz'in (s.a.v) emirlerindeki hikmeti bilse de bilmese de ona tam bir teslimiyetle tabi olurlardı. Genç sahabe Abdullah b. Ömer, yaşlı sahabe Ümeyye b. Abdullah'a sordu: "Biz hazar namazı ile korku namazını Kur'an'da buluyoruz. Fakat sefer yolculuk namazını Kur'an'da bulamıyoruz. Bu nasıl oluyor? O da şöyle cevap verdi: Bak yeğenim! Biz hiçbir şey bilmezken Allah (c.c.) bize Muhammed'i (s.a.v) peygamber olarak gönderdi. Biz, Muhammed'i neyi, nasıl yaparken görmüşsek onu öylece yaparız."⁴²⁸ Hz. Ali, sünnete tabi olmanın, sünnette uygulaması varken, kişinin kendi görüşüne göre bir davranış sergilemesinin yanlışlığını ifade için mestlerin üstünün meshedilmesi ile ilgili şöyle demiştir: "Resulullah'ı mestlerin üstünü meshederken görmemiş olsaydım bana göre onların altını meshetmek daha uygun olurdu."⁴²⁹

Sünnete uymayanlar hakkında Peygamberimiz'in (s.a.v) çok önemli uyarıları vardır. "... Sünnetimden yüz çeviren benden değildir."⁴³⁰ buyurarak, yanlış din anlayışlarının tehlikesine işaret etmiştir. Sünnetine uymayarak onu zayi edenlere, şefaatinin haram olduğunu bildirmiş⁴³¹, "Size iki şey bıraktım, onlara tutunduğunuz sürece sapmazsınız: Allah'ın kitabı ve peygamberinin sünneti."⁴³² buyurarak doğru yolda yürümeyi her ikisine uymaya bağlamıştır.

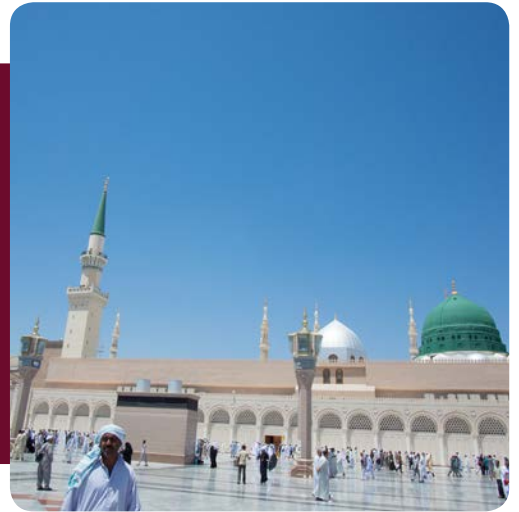
Peygamberimiz'in (s.a.v) sünnetine uyma hususunda bidattan kaçınmak da şarttır. Bidat, Efendimiz (s.a.v) ve sahabelerin uygulamalarının dışında ortaya çıkan, dinî bir delile dayanmayan inanç, ibadet, fikir ve davranışlardır. "İşlerin en kötüsü dine sonradan katılan şeylerdir."⁴³³ buyuran Peygamber Efendimiz (s.a.v), aynı zamanda İslam'da güzel bir çığır açana o çığıra uyanlar bulunduğu sürece sevap verileceğini, kötü bir çığır açana da aynı şekilde günah yazılacağını haber vermiştir.⁴³⁴

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Sünnete uygun az bir amel, bidat olan çok amelden hayırlıdır. Kim benim sünnetimle amel ederse bendendir, kim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."

(Abdurrezzâk, Musannef, XI, 291.)

428 Nesaî, Taksîru's-salat 1

429 Ebû Dâvûd, Tahâre, 63.

430 Buhârî, Nikâh, 1.

431 bk. Münavi, Feyzü'l-Kadîr, VI, 108.

432 Muvatta', Kader, 3.

433 Müslim, Cuma, 43.

434 bk. Nesâî, Zekât, 64; İbn Mâce, Mukaddime, 14.

Bir Hatıra

Medine'de bir adam İmam Malik'e nerede ihrama gireceğini sorar. O da Peygamber Efendimizin ihrama girdiği Zülhuleyfe denilen yeri tavsiye eder. Adam ise Mescid-i Nebî'de girmek istediğini söyleyince, İmam Malik onu fitneye sebep olacağı şeklinde uyarır. Adam görüşünde ısrar eder. Bunu üzerine İmam Malik şöyle der: Resulullah'ın eksik bıraktığı bir iyiliğe ulaştığını düşünmekten daha büyük fitne mi olur? Allah Teâlâ; "...Onun emrine aykırı davranışlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar buyurmuştur." (Nûr suresi, 63. ayet) (Şâtıbî, İ'tisâm, I, 97.)

Bidatı sonradan ortaya çıkan her şeyi içine alacak şekilde geniş kapsamlı olarak kabul eden âlimler, Hz. Peygamber'in bid'atı reddeden hadisleriyle her devirde günlük hayata girmesi zorunlu bulunan yenilikleri bağdaştırmanın yegâne yolu olarak onu, yapılmasında mahzur bulunmayan "iyi bid'at" (bid'at-ı hasene, bid'at-ı mahmûde, bid'at-ı hüddâ) ile yapılması yasaklanan "kötü bidat" (bid'at-ı seyyie) diye ikiye ayırmayı uygun bulmuşlardır. Kur'an'ı bir mushafta toplamak, teravîh namazını cemaatle kılmak, minare ve medrese inşa etmek iyi bidata, kabirlerin üzerine türbe yapmak ve buralara mum dikmek de kötü bidata örnek olarak gösterilebilir. Bu anlayışa göre hadislerde reddedilen kötü bidattır.⁴³⁵

Resulullah'a güzelce tabi olup onu örnek almamız, ona olan sevgimizin işaretidir ve hepimizin en başta gelen görevidir. Onun ümmeti ancak ona tabi olanlardır. Kur'an'a uyup, Resulullah'ın sünnetine tabi olmayan kişi, Kur'an'a da karşı çıkmış sayılır. Onun ahlakı, davranışları, hâlleri, emirleri ve yasakları konusunda bize ulaşan rivayetlere, aksine bir delil bulunmadıkça uymamız gerekir.

Allah'ın (c.c.) sevdiği kişiler, Hz. Muhammed'in (s.a.v) edebiyi edeplenen, ahlakını ve davranışlarını kendine ölçü kabul eden kimselerdir. Onlar Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) beğendiğini beğenir, dost edindiklerini dost edinirler, düşmanlık beslediğine düşman olurlar. Resulullah'ın (s.a.v), "Bazılarına ne oluyor ki benim ruhsat verdiğim şeyleri yapmaktan çekiniyorlar!"⁴³⁶ hadisi, sünnet çizgisinin dışında bir Müslümanlık olmayacağına işaret eder. Bu konuda İmam Rabbânî şu örneği verir: "Sünnete uymak niyetiyle kaylûle uykusuna yatmak, öğle namazından sonra bir süre uyumak sünnete uymayan pek çok nafîle ibadetten daha faziletlidir..."⁴³⁷

435 Rahmi Yaran, Bid'at, TDVİA, C 6, s.129.

436 Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI, 45.

437 İmâm-ı Rabbânî, Mektûbât, I, 418, 114. mektup

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Allah'a (c.c.) karşı vazifelerimiz arasında yer almaz?

- A. Takva B. Havf ve Reca C. Şecaat
D. Teslimiyet E. Ubudiyet

2. Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimiz'e (s.a.v) karşı vazifelerimiz arasında yer almaz?

- A. Sünnete uymak B. Teslimiyet C. Havf
D. Muhabbet E. Tabi olmak

B. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(Ubudiyet, Marifet, Tövbe, Takva)

1. Allah'a (c.c.) karşı kulluk görevini yerine getirmeyedenir.
2. Kulun Allah'ı (c.c.) tanınması, onun hakkında bilgi sahibi olmasınadenir.
3. Kişinin kötü davranışlardan vazgeçmesi ve iyi davranışlara dönmesinedenir.
4. Allah'a (c.c.) kullukta bulunarak, Allah'ın (c.c.) korumasına girmek ve böylece ahiret azabından korunmayadenir.

C. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Mevlana'nın, "Her kul azad edilince sevinir, ben ise senin kulun olduğum için seviniyorum!" sözünden anladıklarınızı yazınız.
2. Allah'a (c.c.) ve Resulü'ne niçin muhabbet beslemeliyiz? Anlatınız.
3. Kulun Allah (c.c.) karşısında havf ve reca dengesini koruması ne demektir? Anlatınız.
4. Peygamberimiz'e (s.a.v) salavat getirmenin önemini yazınız.
5. Allah'a (c.c.) teslimiyetten neler anlıyorsunuz?

D. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanı "D", yanlış olanı "Y" ile işaretleyiniz.

- (...) Allah'a (c.c.) kulluk eden hür insan tağuta kulluk eden ise köle insandır.
 (...) Allah'ı (c.c.) en çok seven Peygamber Efendimiz'dir (s.a.v).
 (...) Ezan okunurken konuşmakta bir beis yoktur.
 (...) Allah'a (c.c.) kulluk, marifetle zirveye çıkar.
 (...) Ehlibeyt, sadece Hz. Peygamber'in ailesi ve soyu mânasına gelen bir terimdir.